

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

44

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-23-0

2003

9395458

BRNO 2003

280, -

PŘEHLED VÝZKUMŮ 44

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: infor@iabrno.cz
Odpovědný redaktor:	doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del Maschio
Na titulním listě:	Středověký hrádek Vratěnin, okr. Znojmo. Foto: Miroslav Bálek
Tisk:	Bekros
Náklad:	350 ks

© 2003 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

7 km to the east of Bohunice. Analogous industries were excavated in Kulichivka, Ukraine, and Boker Tachtit in the Negev Desert, Israel.

Paleolithic occupation was documented on several spots within the territory of Red Hill, an elevation on the western margin of the Brno Basin. Isolated artifacts had been reported from Kohn's Brickyard since the end of the 19th century. J. Skutil also reported finds of probably EUP lithics from the territory of Brno's central cemetery as early as 1936. The most important site, however, is Bohunice "Kejbaly" and its vicinity, which were surveyed by K. Valoch during loess exploitation and the building of a panel factory and new houses between 1962-1973 (completely published in Valoch 1976). Locality IV of the Bohunice site, which is the center of our interest, was excavated by K. Valoch during 1977-1981 (Valoch 1982).

The rescue excavation of the site of Bohunice "Kejbaly" in 2002 was necessitated by the building of a new superstore and the ensuing widening of Kameničky Street over the location of Valoch's locality IV. The present research is being conducted as a collaboration between the Institute of Archaeology of the ASCR, and the Department of Anthropology, University of Minnesota, USA, during July and August of 2002.

The main goals of the research were to apply precise methods of excavation to the recovery of artifactual and geological data, as these were lacking at the time of the original discovery of the site, as well as to obtain more material for 14C dating of the Bohunician industry. In addition to 14C dating, optically stimulated luminescence dating of the site will be pursued in collaboration with Dr. Daniel Richter of the Instituto Tecnológico e Nuclear, Portugal. In order to preserve the greatest amount of information from the portion of the Bohunice site destined for destruction, excavation included three dimensional proveniencing (using a computer-aided infrared theodolite & EDM) of lithics, charcoal, manuports, ochre, etc. as well as geological horizons (upper and lower paleosol boundaries). In addition to evaluating the site formation processes at Bohunice, the three dimensional recording of artifacts will also allow the analysis of the spatial distribution (both horizontal and vertical) of particular raw material, technological, and typological features of the lithic industry.

Extensive wet sieving of the sediments was conducted in order to recover the smallest remains of artifact production. With this level of artifact recovery, it is hoped that the re-excavation of the Bohunician type-site will resolve both the issue of the homogeneity of the Bohunician industry across Moravia as well as the issue of the relationship between the Bohunician and the Szeletian, an industry contemporaneous with the later half of the Bohunician period and well known for its foliate points (small bifacial leaf points). Integral to both of these issues is the question, did the creators of the Bohunician also produce foliate points? To date, no excavated Bohunician assemblage, such as at Stránská skála, has produced either a foliate point or the tiny bifacial thinning flakes removed during the foliate production sequence. Foliate points in Bohunician contexts have only come from surface sites of potentially mixed Szeletian-Bohunician horizons and notably from the initial rescue excavation of the type-site of Bohunice. As the original collection from Bohunice was acquired by an amateur archaeologist without the use of collection protocols, the tiny production debris needed to demonstrate the on-site production of foliate points at

Bohunice are missing. Thus, the present excavation of Bohunice offers a wonderful opportunity to address both the homogeneity of the Bohunician industry and its relationship to the Szeletian.

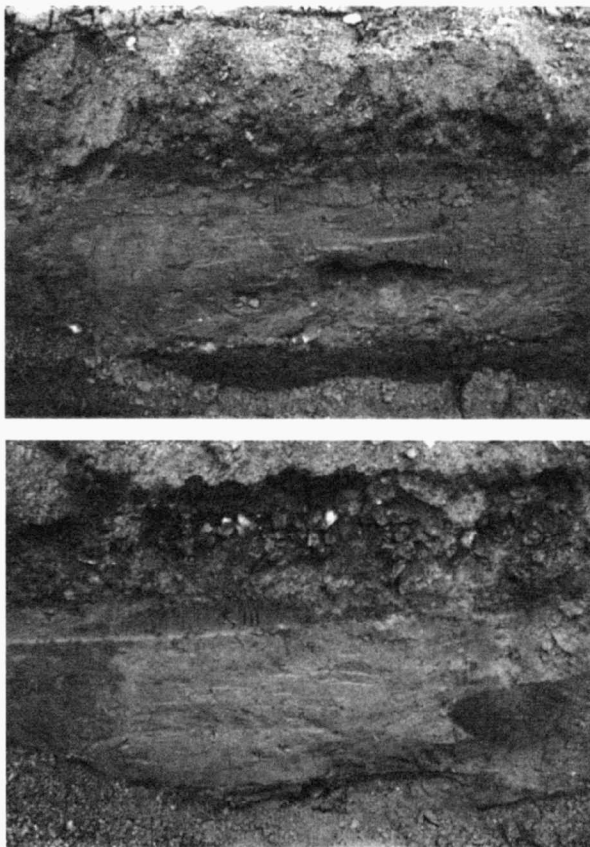
BŘNO (k. ú. Slatina, okr. Brno-město)

Podstránská. EUP. Sídliště. Záchraný výzkum.

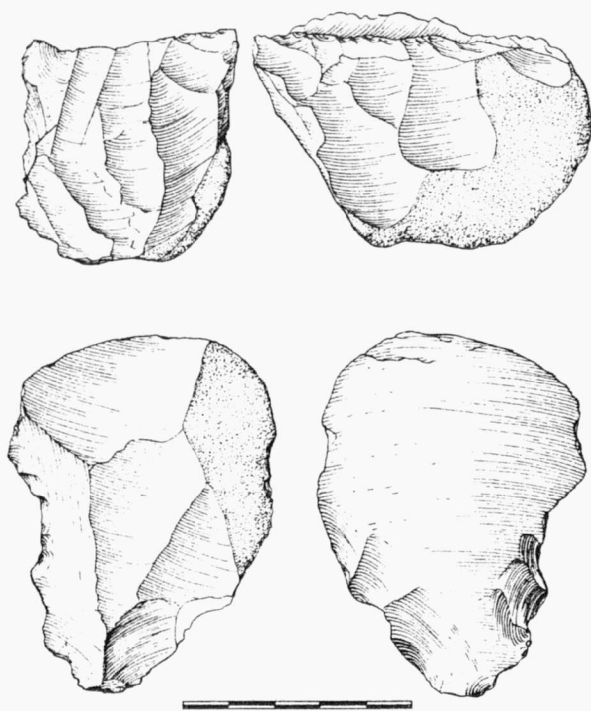
Naleziště objevil pravděpodobně F. Prorok, sbíral zde R. Ondráček a další, do literatury ho uvedl K. Valoch (1974).

Lokalita je situována při jihozápadním úpatí Stránské skály na mírně vyvýšené plošině, která je omezena od severozápadu zahradami přiléhajícími k ulici Podstránská, od jihovýchodu zahradami podél ulice Stránské a od jihu bezejmennou komunikací souběžnou s dálničním přivaděčem. Nadmořská výška lokality je 250 m, relativní výšku nelze stanovit, protože v okolí není žádná významnější vodoteč. Podloží plošiny je tvořeno šterkovou terasou s obsahem valounů křemene a ojedíněle i křídových terasových rohoveců a rohoveců typu Stránská skála. Byl nalezen i jeden kus červeně zbarveného limonitu, který se ovšem odlišuje od barviv používaných v bohunicienu na temeni Stránské skály (osobní sdělení A. Přichystal). Na jihozápadním okraji zmíněné plošiny nasedá spraš. K. Valoch na lokalitě vyhloubil tři sondy, které však nezachytily paleolitické artefakty (Valoch 1974).

V roce 2002 byl proveden výkop pro vodovod podél výše zmíněné bezejmenné komunikace, která spojuje jižní okraje ulic

**Obr. 13. Podstránská. Profily 2 (nahore) a 3 (dole).
Podstránská. Profiles no. 2 (above) and 3 (bottom).**

Obr. 14. Podstránská. Výběr materiálu (kresba L. Dvořáková).

Podstránská. Selected material (drawing by L. Dvořáková)

Podstránská a Stránská. Výkop dále pokračoval východním směrem okolo stělnice a skončil na křižovatce s cestou k vodárně. V roce 2003 pokračoval až na vrchol Stránské skály, kde by mohl narušit případné situace v prostoru lokality Stránská skála II. V prostoru jižně od lokality Podstránská byly začištěny 4 profily (sondy SS-1-4, tab. 3; obr. 13). Profily 1 a 2 zachytily pouze šterkovou terasu s relikty středpleistocenních půd a snad i PK-I na jejím povrchu. V sondě 2 byl získán z povrchu terasy jeden pravděpodobný artefakt. Jedná se o místně obitý křemenný úštěp (obr. 14 dole). Odlišná situace byla zaznamenána v prostoru sond 3 a 4, které byly situovány poblíž křižovatky s ulicí Stránskou. Zde byl zachycen komplex interstadiálních půd PK-I, který byl vyvinut podobně jako na temeni Stránské skály, tj. sestával ze dvou makroskopicky odlišných horizontů. V profilu byly nalezeny ojedinělé mrazem rozrušené rohovce typu Stránská skála, u nichž je obtížné rozhodnout, zda-li se jedná o skutečné

artefakty nebo pseudoartefakty. Taktéž nebylo možné stanovit, zdali se v některém z komplexu dvou půd koncentrují. Prokazatelné artefakty byly nalezeny pouze na hromádách hlíny, která pocházela z prostoru sond 3 a 4. Bylo získáno celkem 6 nepochybně paleolitických artefaktů, které jsou patinovány a pokryty vrstvičkou vysráženého uhlíčitanu vápenatého, tudíž s vysokou pravděpodobností pocházejí z intaktních poloh. Kolekci vévodí unipolární jádro, které je vyrobeno z rohovce typu Krumlovský les a které lze spolehlivě přiřadit k aurignacienu (obr. 14 nahoře). U ostatních artefaktů kulturní klasifikace již není možná. Jedná se o jeden zlomek čepele s místní retuší, dva úštěpy a dva zlomky, to vše z rohovce typu Stránská skála, a jeden zlomek křídového spongiového rohovce.

V půdách nebyl zjištěn osteologický materiál ani přítomnost uhlíků. Zdokumentovaná situace však naznačuje, že v prostoru mezi centrem povrchové lokality Podstránská a křižovatkou bezejmenné komunikace s ulicí Stránskou jsou dochovány intaktní interstadiální horizonty s ojedinělými nálezy. Protože se jedná o prostor, kde lze v budoucnu očekávat stavební aktivity, je třeba této poloze věnovat náležitou pozornost. Je totiž možné, že se v blízkém okolí výkopu mohou nálezy koncentrovat a případný výzkum by mohl ozřejmit strukturu industrie z Podstránské, která sestává ze směsi charakteristických aurignackých prvků s produkty levalloiské techniky, a stojí tudíž na pomezí aurignacienu a bohunienu, což je – na základě stratifikované lokality Stránská skála IIIa – interpretováno jako mechanické smíšení materiálu obou výše jmenovaných kultur (Svoboda 1991: 42; Valoch 1993:37).

V úseku od ulice Stránské až po křižovátku s cestou k vodárně výkop zachytil již pouze čistou spraš.

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

- Svoboda, J. 1991: Stránská skála. Výsledky výzkumu v letech 1985-1987. PA 82, 5-47.
 Valoch, K. 1974: Podstránská. eine Oberflächestation des Aurignacien in Brno-Židenice. ČMM 59, 5-42.
 Valoch, K. 1993: V záři ohňů nejstarších lovců. In: V. Podborský a kol., Pravěké dějiny Moravy. Vlastivěda moravská 3, Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 11-70.

Resumé

During a salvage excavation close to the site of Podstránská, a small collection of stratified EUP artifacts was collected from the water pipe trench. The artifacts were in the complex of interstadial soils identical to the situation on the top of Stránská skála site.

BRNO (k. ú. Žebětín, okr. Brno-město)

„U křivé borovice“. Mladý paleolit. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

V prostoru areálu známého neolitického sídliště v trati U křivé borovice bylo nalezeno i několik artefaktů příslušejících mladému paleolitu. M. Kuča získal dva úštěpy a zlomek drobné čepele z kvalitních, bíle patinujících silicítů (pravděpodobně se jedná ve dvou případech o silicít z glacienních sedimentů a v jednom případě o rohovec typu Krumlovský les II).

profil	zeměpisná délka latitude	zeměpisná šířka longitude
SS-1/02	N 49.18623802	E 16.66839338
SS-2/02	N 49.18617767	E 16.66861550
SS-3/02	N 49.18613065	E 16.66886637
SS-4/02	N 49.18603778	E 16.66919737

Tab. 3. Podstránská. Lokalizace profilů 1-4 v souřadném systému WGS-84.

Podstránská. A position of the profiles 1-4 using WGS-84 map datum.